

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové a soudců Petra Mikeše a Milana Podhrázkého v právní věci žalobce: **M. S.**, zastoupen Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Stodolní 834/7, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 3. 2024, čj. OAM-18060-21/ZR-2023, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 6. 6. 2024, čj. 72 A 10/2024-57,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 6. 6. 2024, čj. 72 A 10/2024-57, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím zrušil výrokem I žalobci povolení k trvalému pobytu podle § 87l odst. 1 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu“). Výrokem II žalobci stanovil podle § 87l odst. 3 tohoto zákona lhůtu k vycestování z území. Proti tomuto rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci, který ji v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl.

[2] Krajský soud v rozsudku uvedl, že žalobce uzavřel sňatek s českou občankou, má zde povolen trvalý pobyt jako rodinný příslušník této české občanky a byl třikrát odsouzen za majetkovou a násilnou trestnou činnost. Žalobci byl také v rámci přestupkových řízení pětkrát uložen zákaz řízení motorových vozidel. Ani opakované potrestání přitom nevedlo k žalobcově nápravě. V projednávané věci tak šlo o ochranu veřejného pořádku v podobě dodržování českých právních předpisů a v podobě ochrany většinové společnosti. S těmito

závěry žalovaného krajský soud souhlasil a dodal, že žalobce páchal trestnou činnost ještě v nedávné době. Krajský soud nepřisvědčil ani námitce, že rozhodnutí žalovaného je nepřiměřeným zásahem do soukromého a rodinného života žalobce. Žalobce ve správním řízení v tomto ohledu netvrdil a neprokázal žádné mimořádné okolnosti. Žalovaný poměřoval soukromý a rodinný život žalobce a ochranu veřejného pořádku, k čemuž si vyžádal šetření orgánu sociálněprávní ochrany dětí.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost. V jejím úvodu navrhl Nejvyššímu správnímu soudu, aby této kasační stížnosti přiznal odkladný účinek. Rozhodnutí žalovaného představuje nepřiměřený dopad jak do soukromého a rodinného života žalobce, tak ale i pro veřejný pořádek, neboť stěžovatel musí hradit své závazky z trestné činnosti. Podle § 174a zákona o pobytu by správní orgán měl mj. zohlednit i povahu a pevnost rodinných vztahů, ekonomické poměry a intenzitu vazeb ke státu, jehož je cizinec státním občanem. Žalovaný tyto skutečnosti vůbec nevzal v úvahu. Náklady společné domácnosti jsou zajišťovány zejména stěžovatelem. Stěžovatel nemá možnost si zajistit příjem jinde než v České republice. V Tunisku by nemohly být zajištěny základní potřeby jeho rodiny. Stěžovatel si je plně vědom škodlivosti svého předchozího jednání. Z rozsudku krajského soudu nevyplývají žádné okolnosti, na základě kterých lze předpokládat, že stěžovatel bude narušovat veřejný pořádek i v budoucnu. Právě finanční a rodinné závazky stěžovatele jsou významným důvodem pro to, aby v budoucnu již žádnou trestnou činnost nepáchal. Stěžovatel pečuje o své děti řádně.

[4] Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že kasační stížnost by měla být zamítnuta, stejně jako návrh na přiznání odkladného účinku.

[5] Nejvyšší správní soud odůvodnění rozsudku krajského soudu obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného podrobněji nerekapituluje, a to s ohledem na závěry uvedené v části III. tohoto rozsudku.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Kasační stížnost je důvodná.

Přijatelnost kasační stížnosti

[7] Nejvyšší správní soud se předně zabýval tím, zda je kasační stížnost přijatelná. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. totiž platí, že rozhodoval-li před krajským soudem o věci specializovaný samosoudce a kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud jako nepřijatelnou. Nejvyšší správní soud přijme kasační stížnost k věcnému přezkumu pouze v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to i) z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo potřeby překonání judikatury, nebo ii) v případě zásadního pochybení krajského soudu (usnesení NSS z 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS).

[8] Kasační stížnost je přijatelná. Krajský soud totiž zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (viz níže). Tím se dopustil zásadního procesního pochybení, které mohlo mít vliv na výsledek soudního řízení.

pokračování

Opomenutí rodinných příslušníků jako osob zúčastněných na řízení – obecná východiska

[9] Podle § 34 odst. 1 s. ř. s. platí, že osobami zúčastněnými na řízení jsou osoby, které byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, a ty, které mohou být přímo dotčeny jeho zrušením nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu, nejsou-li účastníky a výslovně oznámily, že budou v řízení práva osob zúčastněných na řízení uplatňovat.

[10] Podle § 34 odst. 2 s. ř. s. dále platí, že návrhovatel je povinen v návrhu označit osoby, které přicházejí v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení, jsou-li mu známy. Předseda senátu takové osoby vyrozumí o probíhajícím řízení a vyzve je, aby ve lhůtě, kterou jim k tomu současně stanoví, oznámily, zda v řízení budou uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení; takové oznámení lze učinit pouze v této lhůtě. Současně s vyrozuměním je poučí o jejich právech. Obdobně předseda senátu postupuje, zjistí-li se v průběhu řízení, že je tu další taková osoba. O osobních údajích, o těchto osobách uváděných, platí přiměřeně ustanovení § 37 odst. 3.

[11] Z ustanovení § 34 odst. 1 a 2 s. ř. s. vyplývají dvě podmínky, které musí být splněny pro to, aby se určitý subjekt stal osobou zúčastněnou na řízení. První podmínka je materiální a splňuje ji ten, kdo je přímo dotčen na svých právech mj. vydáním nebo zrušením napadeného správního rozhodnutí. Pro splnění druhé (formální) podmínky musí subjekt výslovně soudu oznámit, že bude v řízení práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat. Teprve kumulativním splněním obou podmínek se subjekt stane osobou zúčastněnou na řízení.

[12] Ustálená judikatura při použití § 34 s. ř. s. vychází též z toho, že se předpokládá aktivní postup soudu při zjišťování okruhu možných osob zúčastněných na řízení. Soud musí umožnit uplatňovat práva osob zúčastněných na řízení všem osobám, jejichž práva jsou napadeným rozhodnutím dotčena. To platí i v případě, že žalobce nesplní svou povinnost tyto osoby uvést v žalobě (rozsudek NSS z 21. 12. 2005, čj. 1 As 39/2004-75, č. 1479/2008 Sb. NSS). Pokud tak soud nepostupuje, zatíží řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (rozsudek NSS z 2. 5. 2007, čj. 5 As 3/2007-68; z 17. 1. 2014, čj. 5 As 140/2012-22; z 9. 11. 2016, čj. 2 As 256/2016-92; z 13. 10. 2021, čj. 8 As 190/2019-39). Zpravidla proto tato vada povede ke zrušení napadeného rozhodnutí krajského soudu bez dalšího (rozsudek NSS z 18. 7. 2024, čj. 8 Azs 83/2024-39, bod 17). Konstantní judikatura v této souvislosti zároveň nepožaduje, aby práva stěžovatele byla dotčena opomenutím případné osoby zúčastněné na řízení (výše zmiňovaný rozsudek čj. 8 Azs 229/2022-42, bod 14). Nejvyšší správní soud k této vadě přihlíží i bez námítky z úřední povinnosti podle § 109 odst. 4 s. ř. s.

[13] O vadu řízení se však vůbec nejedná, pokud dotčení práv subjektu není natolik zjevné, aby vznikla povinnost krajského soudu dotázat se jej z úřední povinnosti, zda bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení (rozsudek NSS z 18. 12. 2007, čj. 8 Aps 8/2007-90).

[14] Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že si je vědom existence rozsudku NSS z 20. 7. 2022, čj. 2 Azs 130/2022-35, ve kterém druhý senát dospěl k závěru, že stěžovatelé

v dané věci netvrdili, že by nepřiznání postavení osoby zúčastněné na řízení [v případě jejich otce (dědečka) s pobytoým oprávněním na území ČR] omezilo na právech přímo je samotné, přičemž hájení jeho práv jim nenáleží. S tímto závěrem se již vypořádal Nejvyšší správní soud ve výše zmiňovaném rozsudku čj. 8 Azs 229/2022-42, ve kterém dospěl k závěru, že není dán důvod pro postoupení věci rozšířenému senátu, protože konstantní judikatura nevyžaduje požadavek na dotčení práv stěžovatele opomenutím případné osoby zúčastněné.

Rodinní příslušníci stěžovatele

[15] Pro posouzení nyní projednávané věci je tedy klíčové, zda některý z rodinných příslušníků stěžovatele splňoval materiální podmínku podle § 34 odst. 2 s. ř. s. a zda bylo dotčení jejich práv jako možných osob zúčastněných na řízení zjevné tak, že se jich krajský soud měl z úřední povinnosti dotázat, zda budou uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení.

[16] Nejvyšší správní soud připomíná, že kromě cizince, jemuž je trvalý pobyt na území České republiky rušen, mohou být daným rozhodnutím dotčeni na svém právu na soukromý a rodinný život i jeho rodinní příslušníci (rozsudky NSS z 6. 12. 2017, čj. 2 Azs 365/2017-26, bod 13; z 20. 12. 2017, čj. 2 Azs 353/2017-29, bod 25; usnesení z 6. 6. 2024, čj. 2 Azs 21/2024-29, bod 21). V tomto ohledu není podstatné, zda rodinný příslušník byl současně účastníkem správního řízení či nikoliv (rozsudek NSS z 18. 2. 2022, čj. 5 Azs 308/2020-76, bod 20). Řízení o zrušení povolení k trvalému pobytu se tak netýká pouze práv stěžovatele samotného, ale rozhodnutí z něj vzešlé přímým způsobem nepochybně zasahuje také do práva na soukromý a rodinný život jeho manželky a dětí. Ti proto jako nositelé oprávnění k blízkým rodinným vazbám splňují materiální podmínku podle § 34 odst. 1 s. ř. s.

[17] Ze správního spisu, konkrétně ze zprávy Městského úřadu Valašské Meziříčí, oddělení sociálně-právní ochrany dětí, z 14. 12. 2023, mj. vyplývá, že stěžovatel bydlí ve společné domácnosti s manželkou, dětmi a bratrem; že se finančně podílí na chodu domácnosti; že děti mají na své rodiče silnou citovou vazbu; že si manželka nepřeje vycestování stěžovatele. Na závěry této zprávy pak žalovaný odkázal na straně 6 svého rozhodnutí. Ze správního spisu tedy vyplývá, že zrušení povolení k trvalému pobytu se nepochybně může dotknout sféry manželky a dětí stěžovatele.

[18] Splnění materiální podmínky vůči těmto osobám bylo navíc v nyní projednávané věci natolik zjevné, že krajskému soudu vznikla povinnost vyrozumět tyto osoby o probíhajícím řízení. Stěžovatel v žalobě poukazoval na svoji rodinnou situaci popsanou výše v bodě [17] uplatnil námitky týkající se posouzení přiměřenosti dopadu rozhodnutí do práva na soukromý a rodinný život žalovaným. Zároveň dotčení na právech manželky je zjevné již z pouhé podstaty řízení o zrušení povolení k trvalému pobytu, jestliže tento pobyt je navázán na manželku stěžovatele, resp. jestliže stěžovatel získal trvalý pobyt právě z pozice rodinného příslušníka této manželky. Dotčení na právech však mělo vyplynout i u dětí stěžovatele, neboť tyto osoby jsou příbuznými stěžovatele, sdílí s ním domácnost a dle stěžovatele jsou na něm existenčně a citově závislé. Protože krajský soud nevyrozuměl

pokračování

tyto rodinné příslušníky o probíhajícím řízení, a znemožnil jim tak splnit formální podmínku pro uplatňování práv osoby zúčastněné na řízení, zatížil řízení o žalobě vadou.

[19] Jde-li o bratra stěžovatele, pak ten v době rozhodování krajského soudu byl nezletilým žadatelem o mezinárodní ochranu, žil se stěžovatelem ve společné domácnosti a manželka stěžovatele byla jeho poručnící. I tyto skutečnosti měly vést krajský soud k tomu, aby takovou osobu vyrozuměl o probíhajícím řízení jako potenciální osobu zúčastněnou na řízení. Na tom nic nemění skutečnost, že podle tvrzení žalovaného chodil bratr stěžovatele do zaměstnání. Poukázal-li žalovaný v kasační stížnosti na skutečnost, že bratr stěžovatele dosáhl dne 30. 6. 2024 zletilosti, jde o novou skutečnost. Bude-li v případě splnění formální podmínky pro postavení bratra stěžovatele jako osoby zúčastněné na řízení krajský soud v dalším řízení posuzovat naplnění materiální podmínky, uváží, zda čerstvě nabytá zletilost může na splnění materiální podmínky něco změnit.

[20] Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší odhadovat konkrétní argumentaci osob zúčastněných na řízení v případě, že by jim bylo umožněno uplatňovat jejich práva (není ostatně ani zřejmé, zda by tato práva skutečně uplatnily). Stejně tak si je soud vědom toho, že tyto osoby nemohou rozšířit rozsah přezkumu mimo rámec vymezený uplatněnými žalobními body. Nelze však v nyní projednávané věci vyloučit, že případné vyjádření těchto osob mohlo být významné pro posouzení žalobních bodů krajským soudem, tj. mohlo ovlivnit přezkum rozhodnutí žalovaného krajským soudem. Vada řízení před krajským soudem proto může mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé. Nejvyšší správní soud z tohoto důvodu napadený rozsudek zrušil.

[21] Nejvyšší správní soud se s ohledem na povahu procesní vady nemohl zabývat kasačními námitkami stěžovatele, neboť případná procesní aktivita osob zúčastněných na řízení může ovlivnit podobu vypořádání žalobních námitek ze strany krajského soudu. Vypořádání kasačních námitek by proto v tuto chvíli bylo předčasné. Krajský soud v dalším řízení vyrozumí možné osoby zúčastněné na řízení podle § 34 odst. 2 s. ř. s. a spolu s poučením je vyzve k oznámení, zda budou v řízení uplatňovat svá práva. Následně krajský soud při vypořádání žalobních bodů přihlédne k případné procesní aktivitě těchto osob.

[22] Nejvyšší správní soud závěrem upozorňuje, že nerozhodoval samostatně o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť rozhodl o kasační stížnosti bez zbytečného prodlení (usnesení NSS z 16. 7. 2024, čj. 7 Azs 91/2024-41, bod 19, či rozsudek z 11. 12. 2020, čj. 3 As 345/2020-26, bod 21).

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že krajský soud zatížil řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé. Zrušil proto napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). V něm je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[24] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne v souladu s § 110 odst. 3 větou první s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 8. srpna 2024

Jitka Zavřelová
předsedkyně senátu